

از مهاباد خونین

تا

گرانه‌های ارس

به قلم: نجفقلی پسیان (۱۳۲۸ شمسی)

ترجمه: احمد محمدی

سرشناسه: پسیان، نجفقلی، ۱۲۹۸
 عنوان و نام پدیدآور: از مهلباد خونین تا کرانه‌های ارس / تألیف نجفقلی پسیان؛ ترجمه به کردی شوکت
 شیخ یزدین؛ ترجمه به فارسی احمد محمدی
 مشخصات نشر: سندج، احمد محمدی، ۱۳۸۹
 مشخصات ظاهری: ث، ۲۹۰ ص، مصور، نقشه، عکس
 شابک: ۹۶۴-۰۶-۱۷۱۴-۸
 وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا
 یادداشت: ص.ع. به انگلیسی: Najafqoli Pesyan. From bloody Mahabad to Arass coast
 یادداشت: نمایه
 موضوع: بارزانی، مصطفی، ۱۹۰۴-م.
 موضوع: Barzani, Mustafa
 موضوع: جمهوری مهلباد، ۱۳۲۵
 موضوع: کردستان—تاریخ—۱۳۲۰-۱۳۲۶
 موضوع: کردستان (عراق)—تاریخ—جنبش‌ها قیام‌ها
 شناسه افزوده: محمدی، احمد، ۱۳۲۰- مترجم
 شناسه افزوده: شیخ یزدین، شوکت، ۱۹۵۴-م. مترجم
 رده‌بندی کنگره: ۱۲۸۹ ۴ الف ۵ پ ۱۵۱۲ DSR
 رده‌بندی دیویی: ۹۵۵۰۸۲۴
 شماره کتابشناسی ملی: ۲۱۰۴۵۶۲

شناسنامه کتاب

نام کتاب: از مهلباد خونین تا کرانه‌های ارس

نام مولف: نجفقلی پسیان

ترجمه به کردی: شوکت شیخ یزدین

ترجمه به فارسی: احمد محمدی

نوبت چاپ: ۱ چاپ : لول تیراژ: ۳۱۰۰ جلد

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: اطلس چاپ

ناشر: احمد محمدی به نام (ناشر، مترجم)

حروفچینی و صفحه‌آرایی: سته - فیان کامپیوتر ۲۲۶۷۴۸۰

قیمت: ۵۰۰۰ تومان

شابک: ۹۶۴-۰۶-۱۷۱۴-۸ - ۹۶۴-۰۶-۱۷۱۴-۸ ISBN: 964 - 06 - 1714 - 8

(کلیه حقوق این کتاب محفوظ بوده و متعلق به مترجم می‌باشد.)

مرکز پخش ۱-: سندج، چهارراه شهدا، پاساژ عزتی، انتشارات آراس

تلفن: ۰۸۷۱-۲۲۲۸۳۴۱ - ۰۹۱۸-۸۷۱۵۱۳۲

مرکز پخش ۲-: سندج، خیابان امام، کوچه یمین لشکر، پلاک ۶

تلفن: ۰۸۷۱-۲۲۲۹۸۷۸ - ۰۹۱۸-۳۸۰۲۰۸۷

فهرست مطالب

مقدمه	خ
فصل اول	۱
کردستان در آخر سال ۱۳۲۵	۱
ورود نیروهای دولتی به مهاباد	۳
اوضاع عمومی	۶
اوضاع نظامی	۶
وضعیت مخصوص بارزانی‌ها	۸
اعلامیه	۱۲
حرکت سرلشگر همایونی از مهاباد به رضائیه	۱۳
چرا بارزانی‌ها به ایران آمدند؟	۲۳
گذشته بارزانی‌ها و زد و خوردهای این طایفه با دول همجوار ایران	۲۳
تیره‌های بارزانی:	۳۰
زدو خورد بارزانی‌ها با ارتش عراق و انگلیس و فرار ملا مصطفی به ترکیه	۳۱
فرار ملا مصطفی از تبعیدگاه و زد و خورد جدید با نیروهای عراقی	۳۲
جریان خلع سلاح پاسگاه خرزوک یا یک شاهکار مهم ملا مصطفی	۳۳
فصل دوم	۳۸
جنگ بارزانی‌ها با دو هنگ عراقی مهم‌ترین زدو خورد با ارتش عراق	۳۸
الف) معلومات:	۳۹
ب) عده‌های خودی:	۳۹
ج) دستور به فرماندهی جبهه اجراء:	۳۹
شورش دوم بارزان در عراق:	۴۳
عملیات هنگ‌های ۴ و ۵ نیروی عراق	۴۳
جریان عملیات	۴۴
فصل سوم	۵۰

۵۰	 ملا مصطفی بارزانی و میرحاج در تهران
۶۵	 اعلامیه به کلیه اهالی و عشایر کردستان اعلام می‌گردد
۷۳	 فصل چهارم
۷۳	 گسترش نیروهای نظامی در مناطق کردستان
۷۳	 الف - ستونهای شمالی
۷۴	 وضعیت واحدهائیکه در جنوب بودند
۷۵	 آخرین نامه فرمانده لشکر به بارزانی‌ها
۷۸	 فصل پنجم
۷۸	 زدو خورد شدید نیروهای دولت با بارزانی‌ها
۷۸	 شهادت مرگردد کلاشی
۸۷	 عملیات گردان سوار لرستان که به منظور تقویت
۸۷	 پادگان نالوس اعزام شد
۸۹	 جریان عملیات ستون سرهنگ عفری و تقویت پادگان نالوس
۹۶	 دستورات جدید وزارت جنگ به واحدهای منطقه کردستان
۹۹	 فصل ششم
۹۹	 عملیات ستون شمالی در برابر ملامصطفی
۱۰۳	 عملیات ستون سرهنگ نیساری در جنوب موخان
۱۱۶	 فصل هفتم
۱۱۶	 ملاقات فرماندهان ایرانی و عراقی در مرز برای حل قطعی مسئله بارزانی‌ها و همکاری
۱۲۲	 معنوی
۱۲۲	 عملیات نظامی ستون سرهنگ مظفری در دیزج
۱۲۳	 اوامر نظامی شاه
۱۲۶	 فصل هشتم
۱۲۶	 آغاز سال ۱۳۲۶ جنگ‌های شدید نیروهای دو طرف
۱۲۶	 اسیر شدن عده‌ای از افراد ارتش به دست بارزانی‌ها
۱۲۹	 عملیات ستون سرهنگ نیساری از تاریخ اول فروردین

۱۲۹	تا غروب روز چهارم.....
۱۳۰	واقعه ناگوار خلیج و اسارت عده‌ای از سربازان.....
۱۳۴	جریان عملیات ستون دیزج و ستون باراندوزچای.....
۱۳۸	عملیات ستون جدیدی که برای تکمیل اقدامات.....
۱۳۸	ستونهای جنوبی تشکیل گردیده بود.....
	تنظیم طرح عملیات نهائی بر علیه بارزانی‌ها حرکت رئیس ستاد ارتش به رضائیه و
۱۳۹	ابلاغ دستورات جدید.....
۱۴۳	الف) در شمال.....
۱۴۳	ب) در جنوب.....
۱۴۴	آرایش کلیه واحدها در روز ششم فروردین ۱۳۲۶.....
۱۴۴	هر سه ستون فوق تحت نظر مستقیم سرهنگ نیساری.....
۱۴۴	سه ستون بالا تحت نظر تیمسار سرتیپ زنگنه.....
۱۴۵	نه ستون فوق تحت فرماندهی مستقیم سرتیپ بیگلری.....
۱۴۵	و معاونت سرهنگ ۲ غفاری.....
۱۴۶	جریان عملیات مرگور (سرهنگ نیساری).....
۱۵۱	جریان عملیات ستون دیزج و ستون وزنه و خان طابوسی.....
۱۵۲	عملیات ستون سرهنگ مجیدی.....
۱۵۷	چگونگی درگیری ستون سرگرد حمیدی با بارزانی‌ها.....
۱۶۱	عملیات نالوس و اقدامات سرهنگ علی‌اکبر غفاری.....
۱۶۲	عملیات ستون باراندوز چای تحت نظر سرهنگ فولادوند.....
۱۶۶	فصل نهم
۱۶۶	بارزانی‌ها از خاک ایران بیرون رفتند.....
۱۶۶	تحويل ستوان جهانبانی و اسیران نظامی به مقامات ایرانی.....
۱۷۴	بقیه عملیات ستون جنوبی سرهنگ مجیدی.....
۱۷۵	اطلاعات و دستورهای ستاد ارتش و اقدامات.....
۱۷۵	نیروهای کردستان.....
۱۸۳	اقدامات ستونهای سرهنگ فولادوند و سرهنگ غفاری.....

۱۸۸	 فصل دهم
۱۸۸	 از ریاست جمهوری کردستان تا چوبه‌دار
۱۸۸	 دادرسی و اعدام قاضی محمد، صدرقاضی و سیف قاضی
۲۱۶	 فصل یازدهم
۲۱۶	 مراجعت ملا مصطفی بایران و فرار به شوروی
۲۱۶	 جنگ دوم نیروهای دولتی با بارزانی‌ها
۲۱۹	 فصل دوازدهم:
۲۱۹	 نظریات نگارنده راجع به وقایع اخیر
۲۲۴	 تصاویری که نجفقلی پسیان (مؤلف کتاب) نوشته است:
۲۳۶	 شرح حال مترجم

به نام پاک آفریدگار

از خصایص ملی ایرانیان، در هریک از ادوار حیاتی این ملت، ثبت حوادث تاریخی و درج وقایع اجتماعی و به یادگار گذاشتن کتب و اسناد محکم و مدارک منقح برای راهنمایی آیندگان و هدایت بازماندگان بوده است.

احساس این حقیقت مهم اجتماعی و این راز بزرگ حیاتی که بیان حوادث هر عصر با توجه به حقایق امور و ذکر علل و اسباب آنها سرمشقی برای نسل‌های آینده می‌باشد، خود از علانم بزرگ رشد فکری قوم ایرانی و نبوغ ذاتی این نژاد است. در پرتو همین اقدام بزرگ نیاکان دانشمند و دوراندیش و شریف، آشنایی به روحیات و خصایص اخلاقی و مجاهدات عظیم و کوشش‌های بی‌پایان آنان برای حفظ حدود و ثغور و استقلال و حاکمیت این سرزمین، در دوران گذشته برای ما میسر شده و وسیله تحکیم علائق ما به گذشته و ارتباط ادوار مختلف به یکدیگر بیشتر فراهم گردیده است.

به پیروی از این سنت ملی و یادگار باستانی، من بنده نیز به نوبه خود، برای اینکه در راه اجرای وظیفه‌ای که بر عهده دارد و به نوبه خود ناگزیر به انجام رساندن آن است، قدمی بردارد، به تدوین این مختصر مبادرت ورزید.

مجموعه‌ای که به نظر هم میهنان گرامی می‌رسد، شرح عملیات نظامی نیروهای مسلح ایران بر علیه اکراد بارزانی و چگونگی اقداماتی است که از طرف دولت ایران برای کوچانیدن و خلع سلاح طایفه متمرّد موبور در اواخر سال ۲۵ و اوایل سال ۲۶ صورت گرفت.

در این کتاب که می‌توان آن را جلد دوم مجموعه «مرگ بود، بازگشت هم بود، نامید، گفنگو از زد و خوردهای نیروی مسلح ایران با اکراد بارزانی و اردو کشی بر علیه اکراد فوق می‌شود.

با خواندن این کتاب از علل عقب‌نشینی بارزانی‌ها و عزیمت آنها به خاک عراق، همچنین فرار ملامصطفی با اطرافیانش به شوروی اطلاع حاصل خواهید کرد و بدیهی است به بسیاری از اسرار این زد و خوردهای بی‌سابقه پی خواهید برد.

نکته‌ای باید تذکر دارد این است که از سال‌ها قبل، بین نویسندگان وقایع تاریخی و مفسرین تحولات اجتماعی، این موضوع که آیا مردان بزرگ تاریخ را به وجود آورده و سرنوشت اقوام و ملل را تغییر می‌دهند، یا تحولات اجتماعی و رشد سیاسی و قومی مردمی را به عنوان مظهر وقایع اجتماعی و شاخص حوادث روز به وجود می‌آورد، اختلاف نظر کلی وجود داشته و تا امروز هم این مسئله هنوز حل نشده و این اشکال مرتفع نگردیده است.

در هر حال، خواه از نظر دسته نخست پیروی شود، یا از رویه گروه دوم تبعیت گردد، نکته مسلم این است که برخلاف روشی که بعضی از نویسندگان اجتماعی امروز در پیش گرفته‌اند، نباید جامعه را نادیده گرفت و احساسات عمومی و وضع مادی و معنوی و قوای روحی مردم را ناچیز انگاشت و تنها به ذکر مناقب و محاسن این، و دم و قدح آن پرداخت و وقایع خوب و بد را مولود اراده‌ی افراد معدودی جلوه داد و مساعی و کوشش توده‌های مردم و تحولات اجتماعی را از نظر دور داشت. در این مجموعه بدون اینکه برای تأمین آتیه و ترقی در آینده، از طریق معمول و متداول امروزی پیروی گردیده و با مداهنه و مبالغه و تملق و چاپلوسی و خودفروشی حقایق تحریف شود یا افراد مؤثر مورد ذم و مدح قرار گیرند، بیشتر به ذکر حوادث پرداخته شده و از اشاره به خصوصیات فردی و مداخله در زندگانی انفرادی حال و تشریح گذشته اشخاص خودداری به عمل آمده است.

امید است طی این راه طولانی و مستقیم از طرف نویسنده بتواند برای جوانان مهذب و پاکدامن سرمشقی قرار گیرد و اقبال به این کتاب، بهترین مشوق نگارنده باشد.

نجفقلی پسیان ۲۱ آذر ماه ۲۸